

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
taru.kotiniitty@pirha.fi

VASTAUS VALTUUSTOALOITTEESEEN

Valtuustoaloite, Pirkanmaan hyvinvointialue mukaan Mielenturvaa- verkostoon 16.8.2022 (359/2022)

Mielenterveyskriisi näkyy vahvasti suomalaisessa työelämässä. Suomessa menetetään yli 17 miljoonaa työpäivää vuodessa mielenterveyshäiriöiden takia, sekä yli puolet työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu mielenterveyden häiriöistä. Joka viides aikuinen kärsii häiriöistä vuosittain, mutta silti vain puolet uskaltaisi puhua niistä työpaikallaan, kertovat mielenterveysjärjestöjen tutkimukset. Mielenterveyden haasteet ovat niin suuria, sekä työelämässä monille työnantajille yhteisiä, että vahvemmillä toimenpiteillä ja yhteistyöllä niiden selättämiseksi on tarvetta. Mielenturvaa-verkosto on yleishyödyllinen, merkittävien työmarkkinajärjestöjen, mielenterveysjärjestöjen ja työnantajien perustama verkosto, jonka tavoitteena on tarjota jäsenilleen työkaluja, tukea ja ratkaisuja taklata työelämän mielenterveyskriisiä. Mielenturvaamallin avulla kaikki suomalaiset työpaikat halutaan haastaa mukaan vahvistamaan mielenterveyttä ja tarjoamaan kattavampia mielenterveyspalveluita työntekijöilleen. Mielenturvaa-malli on tutkittuun tietoon perustuva malli, jolla ennaltaehkäistään mielenterveyden häiriöitä, madalletaan kynnystä mielenterveyspalveluihin hakemiseen sekä tuetaan elämän kriisitilanteissa olevia työntekijöitä nopeasti ja vaikuttavasti. Malliin sitoutuvat työnantajat tarjoavat työntekijöilleen työterveyspsykologin sekä lyhytterapiapalveluita sekä toteuttavat työpaikan osalta Hyvän mielen työpaikka -suunnitelman. Malli on kustannusneutraali, sillä asetetuilla panoksilla luodaan säästöjä vähentämällä sairauspoissaoloja. Tällä aloitteella me allekirjoittaneet esitämme, että Pirkanmaan hyvinvointialue liittyy mukaan Mielenturvaa-verkostoon, tekee

verkostoon kuuluvan Hyvän mielen työpaikka -suunnitelman ja ottaa käyttöön
Mielenturvaa-mallin työntekijöiden mielenterveyden vahvistamiseksi.

Allekirjoitukset

Jaakko Mustakallio

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
taru.kotiniitty@pirha.fi

VASTAUS VALTUUSTOALOITTEESEEN

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloitteessa esitetään Pirkanmaan hyvinvointialueen liittymistä mielenturvaa verkostoon. Mielenturvaa-verkoston ovat perustaneet Ellun Kanat, Vincit, Kukunori Oy ja MIELI Suomen Mielenterveys ry. Verkoston ovat mahdollistaneet Akava ry, Barona, Heltti, Hyvinvointiala HALI ry, Janssen, Mehiläinen, SAK ry ja STTK ry. Mielenturvaa verkosto tekee mielenterveydestä näkyvää työpaikalla ja haastaa työyhteisöjä mukaan verkostoon, jossa jokaisen mieli on turvattu. Tavoitteen toteutumista Mielenturvaa -verkosto toteuttaa Mielenturvaa-mallilla. Mielenturvaa mallissa mielenterveyttä ennaltaehkäistään organisaation avaintoimijoiden keskustelualustan käytöllä, osallistumisella kuukausittaisiin sparraus-webinaareihin, koulutuksiin, tapahtumiin osallistumalla sekä laatimalla työpaikalle Hyvän mielen työpaikka® suunnitelma. Osana työterveyttä suositellaan matalan kynnyksen palveluissa työterveyspsykologin palveluita (0-5krt/vuosi/työntekijä) sekä apua elämän kriisitilanteisiin suositellaan lyhyt terapiaa (0-10 krt/vuosi/työntekijä). Mielenturvaa verkostoon osallistumismaksu on julkiselta taholta 3900 €/ vuosi.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi poissaoloja ollut vuoden 2023 tammi-toukokuussa 34 800 päivää. Edellä mainittuja poissaoloja tällä diagnoosiryhmällä on kirjattu 1429 työntekijälle ja ne muodostuvat 3141 poissaolojaksosta. Yli kuukauden mittaisia poissaoloja on 179 työntekijällä, joista osa on ollut poissa työstä koko vuoden ja edeltävästikin jo luovuttavan organisaation aikana. Meillä ei ole vielä mahdollisuutta verrata näiden poissaolojen määrää aiempiin vastaaviin ajanjaksoihin, mutta mielenterveyshaasteiden vuoksi poissaolot ovat merkittävä määrä poissaoloja. Nämä poissaolot saattavat olla pidempikestoisia ja niiltä palaaminen työhön voi vaatia erilaisia tukitoimia. Varhaisen tunnistamisen tiedetään ennalta ehkäisevän pidempiaikaisia poissaoloja.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on käytössä useita toimintamalleja erilaisien akuutti tilanteiden sekä pidempiaikaisten mielenterveyshäiriöiden tunnistamiseen. Akuuteissa kriisitilanteissa, joita työntekijä voi kohdata työssään niiden käsittelyyn meillä on käytössä jälkipurku (debriefing)-keskustelua. Jälkipurkutilaisuuksia vetävät erikseen koulutetut hyvinvointialueen työntekijät tai tarvittaessa työterveyshuolto.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on työterveyshuoltopalveluissa käytettävissä matalan kynnyksen palveluina koulutetun työterveyshoitajan mielentukikäynti sekä työpsykologin vastaanotto (0-5 krt/työntekijä/ vuosi ja joissain tilanteissa mahdollisuus toistaakin). Kaikilla työterveyshoitajilla on mielentukikäynteihin liittyvä sisäinen koulutus sekä osa työterveyshoitajista on suorittanut päihde- ja mielenterveystyön erikoisopinnot tai kriisityön erikoisopinnot. Työterveyshuollon palveluissa on käytössä myös lyhytterapia (0-10krt/työntekijä/vuosi) tätä tarvitseville.

Keväällä 2023 aloitettiin esihenkilöille tarkoitetut työkykyjohtamisen koulutukset. Tämä koulutus koostuu kahdesta eri koulutuksesta. Ensimmäisessä koulutuksessa aiheina on muun muassa varhainen tukeminen, puheeksi ottaminen, työterveysneuvottelut, korvaava / muokattu työ jne. Toisessa koulutuksessa aiheena on työkokeilut ja ammatillinen kuntoutus yms. Strategian toimeenpano-ohjelmassa on suunniteltu tämän koulutuksen kuulumista jokaiselle esihenkilölle osana johtamiskoulutusta. HR:n työyhteisöpalveluissa on työssä viisi työhyvinvointikoordinaattoria, jotka ovat esihenkilöiden apuna sekä tukena erilaisissa työntekijöiden työkyvyn haastetilanteissa.

Mielenterveys ei ole vain yksittäisen työntekijän asia, vaan työyhteisön hyvinvoinnilla sekä hyvällä johtamisella on merkitystä työntekijän voinnille. Pirkanmaan hyvinvointialueella voidaan työyksiköiden psykososiaalista kuormitusta mitata työsuojelutoimijoiden toteuttamalla psykososiaalisen kuormituksen kyselyllä sen lisäksi että kuormitusta selvitetään lakisääteisissä työterveyshuollon työpaikkaselvityksissä. Kyselyn tai selvityksen perusteella voidaan tunnistaa asioita, joista kuormitusta tulee ja kohdentaa toimenpiteitä asioiden parantamiseksi.

Hyvän mielen työpaikka®-merkki on MIELI Suomen mielenterveys ry:n antaman kannustin merkki, jota työpaikka voi hakea. Merkin tarkoitus on rohkaista mielenterveyden edistämistä työpaikoilla. Mielenterveyttä tukevilla työpaikoilla on yhteisinä tunnuspiirteinä muun muassa työntekijöillä työn ilon ja -imun kokeminen, arvostava, luottava sekä välittävä ilmapiiri, sujuva tiedonkulku ja vuorovaikutus sekä päätöksenteon avoimuus, johtamisen selkeys, tasapuolisuus sekä oikeudenmukaisuus. Hyvän mielen työpaikka®-merkkiä voidaan hakea Pirkanmaan hyvinvointialueella ilman että liitytään Mielenturvaa-verkostoon Mieli Suomen Mielenterveys ry:ltä.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on käytössä useita työntekijöiden mielenterveyttä tukevia toimintoja. Mielenturvaa-verkostoon liittyminen ei ole kustannukseltaan suuri, mutta se ei nykyisellä toimintamallilla lisää hyvinvointialueen työntekijöiden mielenterveyttä. Osana hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamista on hyvä miettiä Hyvän mielen työpaikka®-merkin hankkimista osana työhyvinvointitoimia.

Pirkanmaan hyvinvointialue 8.8.2023

Taru Kotiniitty, HR-palvelupäällikkö